

Poročilo

URBANI FORUM

Zelene površine v mestih
in ustvarjanje dodane vrednosti

1. Celje
2. Koper
3. Kranj
4. Ljubljana
5. Maribor
6. Murska Sobota
7. Nova Gorica
8. Novo mesto
9. Ptuj
10. Slovenj Gradec
11. Velenje

MESTO

www.goforesight.eu

Torek / 23. oktober 2018

Mladinski kulturni center Slovenj Gradec

KAZALO

2	Program
3	Otvoritev
4	Priložnosti zelenih površin - mestne občine - strateško načrtovanje
6	Možnosti financiranja
8	Predstavitev dobrih praks
10	Okrogla miza / Zelene površine v mestih

PROGRAM

10.00-10.30	POZDRAVNI NAGOVORI <i>Andrej Čas</i> , župan MO Slovenj Gradec <i>Barbara Radovan</i> , generalna direktorica Direktorata za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstvo za okolje in prostor
10.30-11.30	PRILUŽNOSTI ZELENIH POVRŠIN - MESTNE OBČINE – STRATEŠKO NAČRTOVANJE <i>Ljubljana</i> <i>dr. Liljana Jankovič Grobelšek in mag. Nika Rovšek</i> , Vloga urbanizma in prostorskega načrtovanja kot generatorja zelenega razvoja <i>Slovenj Gradec</i> <i>dr. Lucija Čevnik in mag. Boštjan Temnik</i> , Soustvarjanje zelenih površin MOŽNOSTI FINANCIRANJA <i>Program LIFE:</i> <i>Tatjana Orhini Valjavec in Danilo Šteblaj</i> , Ministrstvo za okolje in prostor, Predstavitev programa LIFE <i>Umanotera:</i> <i>Andrej Gnezda</i> , NVO, Ozelenjevanje občinskih proračunov
11.45-12.45	PREDSTAVITEV DOBRIH PRAKS <i>Koper / Jana Tolja</i> , Novi mestni park <i>Maribor / Klemen Risto Bizjak</i> , Krožno gospodarstvo in zelene površine, projekt UrbanSoil4Food <i>Ankaran / Ipop / Maja Simoneti</i> , NVO, Strategija varstva in razvoja zelenih površin
12.45	Okrogla miza: ZELENE POVRŠINE V MESTIH Udeleženci predstavitev dobrih praks in uvodni govorniki
RAZSTAVA	»Zelena infrastruktura – novi izzivi načrtovanja mestne krajine«, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije

OTVORITEV

Andrej Čas, župan
Mestne občine
Slovenj Gradec

V Mladinskem kulturnem centru Slovenj Gradec je v torek, 23. oktobra 2018, potekal jesenski Urbani Forum z naslovom "Zelene površine v mestih in ustvarjanje dodane vrednosti", ki sta ga organizirala Ministrstvo za okolje in prostor ter Združenje Mestnih Občin Slovenije v sodelovanju z LIFE in LIFE Slovenija.

Andrej Čas, župan MO Slovenj Gradec, je zbranim predstavnikom slovenskih mest in občin, gospodarstva, državnih teles, turizma, lokalnih zavodov in iniciativ prebivalcev zaželel toplo dobrodošlico v Slovenj Gradcu in poudaril pomen srečevanja v okviru Urbanih forumov za načrtovanje in izvajanje celostnih teritorialnih naložb.

Barbara Radovan, generalna direktorica Direktorata za prostor, graditev in stanovanja na Ministrstvu za okolje in prostor, je pozdravila relevantnost izbrane teme posveta - Zelene površine v mestih - za izboljšanje bivanja v urbanem okolju. Zelene površine v naselbinah so na slovenskem ozemlju zapuščina iz preteklosti, ki se je obdržala v sedanost in igra ključno vlogo pri zagotavljanju visoke kakovosti bivanja, saj pomembno vpliva na mikroklimatske pogoje, zagotavlja prostor za oddih in športno aktivnost ter podpira zdrav način življenja. Načrtovanje zelenih površin je zato ena ključnih vsebin urbanega načrtovanja. Čeprav zelene površine ne prinašajo neposrednega profita, znatno povečujejo privlačnost okolja za bivanje in s tem tudi ekonomsko vrednost blizu ležečih zazidljivih površin. Zaradi pomembne vloge, ki jo pri prebivalcih slovenskih občin igrajo zelene površine, je potencial za participacijo prebivalcev pri urejanju zelenih površin še posebej velik, kar ustvarja nove priložnosti za mestne uredjalce.

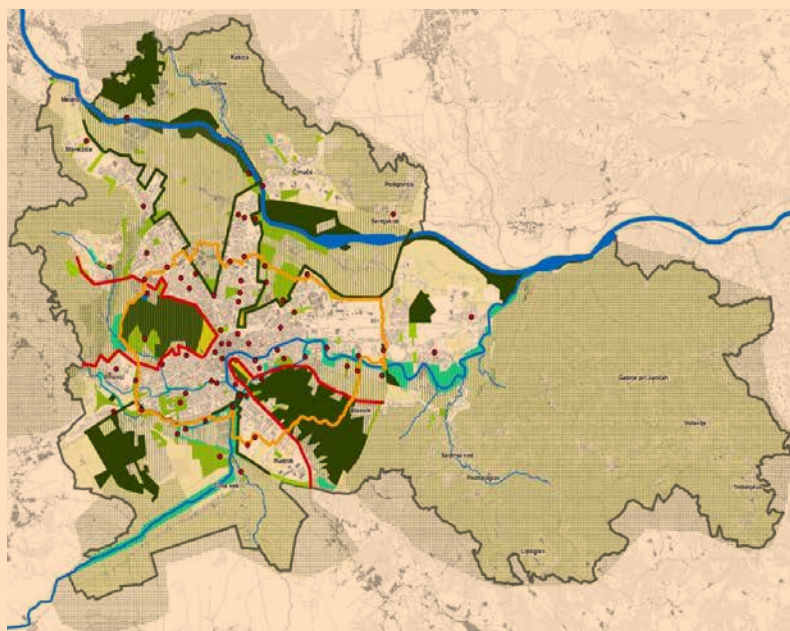
Priložnosti zelenih površin - mestne občine - strateško načrtovanje

Mag. Nika Rovšek,
Mestna občina
Ljubljana

»Zelene površine morajo biti enakovredne ostalim v prostorskih načrtih mest.«

mag. Nika Rovšek, Mestna občina Ljubljana

V Mestni občini Ljubljana je strateško načrtovanje zelenih površin utemeljeno v občinskem prostorskem načrtu iz leta 2010. Cilj občinskih urejevalcev prostora je vzpostaviti raznolik odprt prostor, ki povezuje naravne poteze, ustaljene v zgodovini mesta, mreže parkov ter naravne sisteme zelenja na mestnih robovih. S tem želijo občanom zagotoviti optimalen dostop do zelenih površin za rekreacijo in sproščanje, poskrbeti za strukturno urejenost in povezanost ter zaščititi pomembne naravne koridorje v mestu in jih povezati z zaledjem. Omrežje parkov enakomerno oskrbuje mesto in se povezuje s športnimi in rekreacijskimi površinami, vodotoki, plažami in programskimi točkami. Najmanjši lokalni parki so razporejeni po kriteriju 5-minutne dostopnosti, najpomembnejšo povezavo zelenih površin pa predstavlja velikopotezna parkovna ureditev Pot spomina in tovarištva. Odras dolgih let vlaganja v urejanje zelenih površin je tudi izbor Ljubljane za Zeleno prestolnico Evrope 2016.

Dr. Lucija Čevnik
in mag. Boštjan
Temniker, Mestna
občina Slovenj
Gradec

»Uspeh prostorskega načrtovanja v občini je v veliki meri odvisen od sinergije politike, stroke in laične javnosti. Za uspešen razvoj se morajo le te poenotiti v skupni viziji napredka in težiti k enemu cilju. Če le eden od deležnikov v razvoju tega ne vzame za svojega, se prične ustvarjati zaostanek.«

mag. Boštjan Temniker, Mestna občina Slovenj Gradec

V najmanjši slovenski mestni občini - Slovenj Gradcu - so se urejanja zelenih površin načrtno lotili pred štirimi leti s ciljem generiranja trajnostnega zelenega prostora. Navdih so iskali na sosednjem Avstrijskem, ki je urejeno zeleno okolje uspešno uveljavila kot svojo turistično blagovno znamko. V Slovenj Gradcu so se pri urejanju zelenih površin posvetili tako površinam v javni, kot tudi površinam v zasebni lasti. Občina je ustvarila prve urbane skupne vrtove, ki obratujejo še danes, in tako uspela rešiti problem mnogih neurejenih zelenih površin v lasti občanov, ki so kazile podobo celotnih četrti. Zelena prenova v Slovenj Gradcu sega tudi na področje urbanih investicij, kjer so prenovili celotno mrežo okoljsko spornih vzgojno-varstvenih objektov, investirali pa so tudi v mostove, parke in zbirna mesta za komunalne odpadke. Pri urejanju zelenih površin se v Slovenj Gradcu že od začetka opirajo na primere dobrih praks doma in v tujini, hkrati pa velik pomen dajejo soustvarjanju občinskega napredka v sodelovanju z občani. Le ti imajo možnost izraziti svoje mnenje že v fazi snovanja projektov prostorskega urejanja, hkrati pa so vključeni tudi v samo izvedbo številnih projektov urejanja javnih zelenih površin.

»S projekti participacije, kot so nedeljske Urbane delavnice v mestnem jedru in Zelene intervencije urejanja javnih zelenih površin, smo širšo javnost aktivno vključili v urejanje občinskega prostora. Rezultati kažejo, da so skozi sodelovanje občani projekte vzeli za svoje, zato jih še po zaključku varujejo in negujejo, večja pa se tudi njihovo zadovoljstvo z življenjem v občini.«

Dr. Lucija Čevnik, Mestna občina Slovenj Gradec

Možnosti financiranja

Tatjana Orhini Valjavec,
Ministrstvo za okolje in prostor

Občinam so za izvedbo strateških načrtov urejanja občinskega prostora in s tem zelenih površin dosegljivi različni viri financiranja na lokalni in evropski ravni.

Program LIFE zagotavlja finančna sredstva izbranim projektom, ki se lotevajo reševanja okoljskih problemov na področju ohranjanja narave, učinkovite rabe virov in podnebni sprememb. Program sofinancira tudi projekte v mestih, na primer za prilagajanje na podnebne spremembe, izboljšanje kakovosti zraka, zmanjšanje hrupa, povečevanje biodiverzitete, krožno gospodarstvo. Izbrani projekti ne smejo reševati zgolj lokalnega problema, pač pa morajo biti njihovi rezultati merljivi, trajni in ponovljivi - prenosljivi na druga podobna področja in zato zanimivi v širšem evropskem kontekstu. Najbolje so ocenjeni projekti, ki prinašajo dober rezultat na podlagi čim bolj realnih sredstev, dobrodošle pa so tudi rešitve za trg. LIFE s svojimi projekti in sodelujočimi tvori platformo za razvoj in izmenjavo dobrih praks na evropski ravni, v okviru katere potekata nenehno širjenje informacij in izmenjava znanj. Prijavitelji so zato odgovorni za konstantno merjenje rezultatov in poročanje, obvezno pa je tudi vzdrževanje rezultatov in širjenje informacij še po koncu projekta.

»V okviru letošnjega razpisa LIFE bodo izbrani projekti pridobili finančna sredstva v razponu 55–75% svoje finančne vrednosti, ob čemer obstaja možnost dodatnega financiranja s strani Ministrstva za okolje in prostor v višini do 20%.«

Tatjana Orhini Valjavec, Ministrstvo za okolje in prostor

»Razpis za program LIFE Evropska komisija objavi v aprilu tekočega leta. Rok za oddajo osnutkov prijave je v juniju istega leta, izbrani projekti, ki se uvrstijo v drugi krog, pa morajo popolne prijave oddati do januarja. Uspešni prijavitelji lahko torej pričakujejo podpis pogodbe z zamikom enega leta od oddaje prijave.«

Danilo Šteblaj, Ministrstvo za okolje in prostor

DOBRE PRAKSE V SLOVENIJI

Občine lahko dodatna finančna sredstva svojim okoljskim projektom zagotovijo tudi na lokalni ravni skozi skupnostno upravljanje z življenjskimi viri. Dobre prakse iz Slovenije dokazujejo, da je s pravim pristopom možno pridobiti finančna sredstva za financiranje trajnostnih občinskih projektov kar skozi sodelovanje z lokalno skupnostjo. Proračunske strategije za izvajanje trajnostnih politik vodijo k večji konkurenčnosti na razpisih, k zadrževanju finančnih tokov v lokalnem okolju in zatorej h kroženju sredstev znotraj lokalne skupnosti.

»Namen projekta "Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri" je širjenje dobrih praks trajnostnega upravljanja z življenjskimi viri. Na Umanoteri smo zato pripravili zemljevid dobrih praks s področja Slovenije, ki vam lahko služi kot priročnik za pripravo dobrih občinskih projektov in je dosegljiv na spletni strani www.dovoljazavse.si.«

Andrej Gnezda, NVO

Predstavitev dobrih praks

Jana Tolja,
Mestna občina
Koper

Izbrani govornici in udeleženci so na jesenskem posvetu delili primere dobrih praks ustvarjanja dodane vrednosti skozi skrb za zelene površine v občini.

V Kopru so v okviru Trajnostne urbane strategije izvedli številne projekte s ciljem ozelenitve in varovanja okolja ter trajnostnega upravljanja z obalo in morjem. Koper je mesto s številnimi rekreacijskimi in parkovnimi površinami, do konca leta 2018 pa bo zaključen tudi projekt zasnove novega mestnega parka. Naložba je v celoti trajnostno naravnana, okolju prijazna in predstavlja ovrednotenje degradiranega prostora s transformacijo v funkcionalno zeleno površino. MO Koper je zanj prejela tudi nagrado arhitekturne revije The Plan zaradi trajnostne zasnove in umestitve v prostor.

»Novi mestni park je grajen reliefno in z mislijo na poletne koncerte smo dodali tudi amfiteater na prostem. Pri načrtovanju smo posegali po lokalnih elementih, kot sta les in kraški kamen, ter avtohtonih rastlinah, ki so v preteklih letih izgubile veljavo.«

Jana Tolja, Mestna občina Koper

Maja Simoneti,
Inštitut za politike
prostora

V Mariboru so v okviru evropskega programa Urban Innovation Action zagnali projekt UrbanSoil4Food. Gre za projekt na lokalni ravni, ki se ukvarja z vprašanjem krožne ekonomije. Cilj projekta je vzpostaviti uspešen model krožne ekonomije, v okviru katerega bi z mešanjem prsti, zelenega obreza, gradbenih in organskih odpadkov izdelovali zemljinu za zadovoljevanje mestnih potreb po gojenju zelenjave in sadja. Lokalno pridelana hrana se preko porabnika spremeni v odpadke, s katerim oplemenitimo zemljinu za prihodnjo letino in s tem je krog sklenjen. Ta model krožne ekonomije vodi v povečanje samooskrbe in promocijo lokalne proizvodnje.

»V okviru projekta UrbanSoil4Food želimo najti najboljši model krožne lokalne pridelave hrane, ki ga bomo nato izvedli na večji ravni. V ta namen smo ustvarili HUB, kjer smo vzpostavili mestne vrtove, a nam služi tudi v druge namene povezovanja z meščani in izobraževanja.«

Klemen Risto Bizjak, Mestna občina Maribor

Mesto Ankaran se je s pomočjo Inštituta za politike prostora (raziskovalne in nevladne organizacije) lotilo problema urejanja dreves in zelenih površin v zasebni lasti. Ker imajo občinski odloki omejen vpliv na zasebno lastnino, so na občini iskali rešitev v sodelovanju in soglasju z meščani. Tako so v sodelovanju z vsemi občinskimi deležniki zasnovali Strategijo varstva in razvoja zelenih površin, v kateri so opredelili skupne razvojne cilje občinskega prostora in si zagotovili podporo pri izvedbi s strani vseh deležnikov.

»Strategija varstva in razvoja zelenih površin je način povezovanja lokalne skupnosti in akterjev za potrebe sodelovanja pri zagotavljanju kakovosti zelenih površin, kakovosti bivanja in uspešnosti lokalnega okolja.«

Maja Simoneti, Inštitut za politike prostora

Okrogla miza

Zelene površine v mestih

Udeleženci okrogle
mize

Urbani forum je potekal v duhu povezovanja in dialoga različnih akterjev na področju urejanja zelenih površin v mestih: mestne/občinske uprave, nevladnih organizacij, predstavnikov stroke, trga in prebivalcev. Udeleženci so se strinjali, da se slovenske občine v večini zavedajo pomena zelenih površin za kvaliteto življenja v občini in jih zato aktivno razvijajo v sklopu različnih projektov.

Udeleženci so poudarili pomen uporabe avtohtonih materialov in rastlin pri urejanju zelenih površin v občinah in mestih. Izrazili so tudi željo po več lokalnih drevesnicah in vrtnarijah, kar bi vzpostavilo pomembno povezavo med vzdrževanjem in prenovo lokalnega okolja in zagotovilo nova delovna mesta. Problem je vedno večja usmerjenost "rastlinogojnic" k masovni proizvodnji, ki na trgu ne pušča prostora za manjša, lokalna podjetja.

Sodelujoči na
okrogli mizi

Občinski predstavniki so v debati izkazali razumevanje potrebe po sodelovanju s strokovnjaki na področju zelene ureditve - večina občin ima tako za urejanje zelenih površin posebno hortikulturno komisijo, v kateri so poleg občinskih predstavnikov tudi predstavniki javne komunale, gozdarji, hortikulturisti in drugi.

Za konec so se udeleženci strinjali, da "zeleno" predstavlja pomembno prednost in blagovno znamko slovenskih mest, s pomočjo katere se lahko le ta uveljavijo pri prebivalcih, investitorjih in turistih. Zbrani so pri tem opozorili na pomembnost zelenega za področje celotne Slovenije, ki se v Evropi uveljavlja kot zeleno srce celine. Slovenija v Evropi in izven visoko kotira na področju zelenega razvoja in je iskan partner za projekte z zelenimi vsebinami, zato je toliko bolj pomembno, da se zavedamo pomembnosti naših zelenih površin in jih negujemo za prihodnost.

Organizatorja

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Partnerji

Izvajalca

theevents
www.theevents.com

O urbanem forumu

Urbani forumi so namenjeni vzpostavljanju pomena in vloge mest in mestnih občin pri razvoju države, spodbujanju novih priložnosti mest za zeleno rast, novih znanj in inovativnih pristopov. Forum predstavlja dialog o potrebah in problemih mest in mestnih občin kot nosilcev razvoja v regijah ter o priložnostih, ki jih nudijo kot prostori, kjer se srečuje in izvaja največ sektorskih politik, nahaja večina delovnih mest in ki so centri kulture, izobraževanja ter inovacij. Forum združuje potencialne partnerje, vse od določevalcev, upravljavcev in oblikovalcev politik, gospodarstva, znanosti ter institucij in organizacij na področju urbanega razvoja. Namenjen je mreženju mest in njihovih potencialnih partnerjem.

Poročilo | **Urbani forum 2018** | Zelene površine v mestih in ustvarjanje dodane vrednosti

Pripravili: Maša Kovač in Maja Zupančič Pintar, GFS Inštitut, www.gforesight.eu

Grafično oblikovanje: Andrea Plavljanič, www.plava.eu

Vse pravice pridržane. Noben del tega poročila se brez pisnega dovoljenja Ministrstva za okolje in prostor ne sme reproducirati v kakršni koli obliki s kakršnimi koli elektronskimi ali mehanskimi sredstvi (vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali shranjevanjem podatkov). © GFS Institute

Izdalo: Ministrstvo za okolje in prostor, november 2018

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana, Slovenija, EU

www.mop.gov.si

Pripravil: Inštitut GFS

Cesta na Kurešček 46, 1292 Ig, Slovenija, EU

www.gforesight.eu